

از لابلای یادداشت‌ها و نیشتهای روزمره ام

محور عمده درس‌ناریوی سیاسی آینده افغانستان گفتگوهای میان افغانی و گروگان گرفتن شرایط فیل پایهای نامتجانس یک بنای موقتی

اختلافات میان ارکان دولت یا قربانی دیپلوماسی
تفاوت‌های طرح گفتگوهای ملی و آشتی ملی
روش عام سیاست ورزی این خراب آباد
طرح پیش نویس خواست‌ها و مطالبات

مذاکره بمفهوم گفتگو میان دو و یا چند فرد و گروه میباشد که بههدف دستیابی به یک درک مشترک، رفع نقاط اختلاف یا رسیدن به منفعتی در نتیجه گفتگو، ایجاد توافق در خصوص دوره‌های آن، چانه زنی‌ها برای دستیابی به منفعت گروهی یا جمعی و حصول نتیجه رضایتبخش برای منفعت تمامی افراد یا گروه‌های درگیر در فرآیند مذاکرات، انجام شود. مذاکره خودفرآیندیست که در آن هر طرف درگیر در مذاکرات می‌کوشد تا در پایان مذاکرات، منفعتی برای خودش بدست بیاورد. مذاکره بههدف دستیابی به مصالحه انجام می‌شود. مذاکره کننده‌ها بگونه حرفه‌ای در مورد مذاکرات باید تخصص داشته باشند. مذاکره میتواند در مقابل میانجیگری بمنظور حل و فصل اختلافات قرار بگیرد. مذاکره یک هنر است که چگونه و به بهترین شکل ممکن از حقوق حقه خویش بهره مند شوید. هدف مذاکره رسیدن به توافق برد - برد است و قدرت، ابزار اصلی در مذاکره محسوب می‌گردد

مطابق خبرنامه وزارت امور خارجه، افغان‌ها بمنظور کاهش پایدار خشونت و دستیابی به یک راه حل سیاسی که منجر به پایان جنگ شود، آماده هستند. همچنان، منابع خبری، گزارش‌هایی در مورد سفر نماینده ویژه وزارت خارجه ایالات متحده به منطقه بمنظور تداوم تلاش‌های آن کشور و آغاز هر چه زودتر گفتگوهای میان افغانی، بنشر سپرده اند.

در بخشی از خبرنامه یادشده آمده است در وضعیت و شرایط کنونی که سایر موانع از سر راه آغاز مذاکرات میان افغانی برداشته شده و زمان آغاز چنین مذاکراتی فرا رسیده و شرایط تدویر و راه اندازی آن نیز بیش از هر زمان دیگر میسر و مهیا گردیده است. رهبران افغان و سایر گروه‌های مسلح مخالف باید از فرصت‌های پیش آمده بمنظور ایجاد و تحکیم صلح، سلم و امنیت پایدار، حداظمی استفاده را بعمل آورند.

در کابل، از جانب مقامات دولت در آغاز هفته جاری اظهار گردید که آغاز مذاکرات و گفتگوهای صلح میان افغانی که قرار بود به زودترین فرصت ممکن آغاز گردد، بدلیل آماده نبودن هیأت مذاکره کننده "طالب"‌ها، باتأخیر و برود و شد. شورای عالی مصالحه نیز در این باره یادآور شده بود که امور مربوط به جانب دولت افغانستان نهایی شده و منتظر اعلام آمادگی‌های هیأت "طالب"‌ها می‌باشند. اما چندی قبل هیأت ۲۱ نفری گفتگوکننده "طالب"‌ها بر رهبری عبدالحکیم و معاونیت عباس ستانکزی، تعیین و انتخاب گردید. شورای عالی مصالحه ملی در کشور نیز یادآور شد که آمادگی‌های جانب دولت افغانستان نهایی شده و منتظر اعلام آمادگی‌های جانب "طالب"‌ها می‌باشند.

قابل یاددهانی پنداشته میشود که باز دید هیأت نمایندگی دولت افغانستان از قطر بمنظور مذاکرات صلح با "طالب" ها نیز بدلیل تأخیر در آمدگی های شبه نظامیان مسلح به تأخیر افتاده و به بعد موکول گردید. در شرایط و وضعیت کنونی، بویژه زمانی که بحث تشکیل دولت مؤقت در میان می باشد، حاکمیت مرکزی کشور باید تلاش ورزد تا رفتار مناسبی را پیشه نماید. اما این احتمال نیز وجود دارد که در جلسات آینده، تمامی جنبه های مشکل سازبمنا به جمله معترضه از مباحث حذف گردد.

انتظارها در وضعیت حاضر بیش از هر زمان دیگر بمنظور آغاز مذاکرات، واضحن بمشاهده میرسد. هیأت گفتگو کننده جانب جمهوری اسلامی افغانستان بمطور شرکت در مذاکرات دوحه تعیین گردیده و منتظر آغاز بکار مذاکرات و گفتگوهای رودرو و مستقیم میان افغانی می باشند. مذاکرات و گفتگوهای یادشده طی ماههای پایانی سال پار باید بکار آغاز می نمود، اما با بوجود آمدن برخی موانع، از جمله در مورد رهایی زندانیان، پروسه یادشده بعقب انداخته شد. در نهایت امر، رئیس شورای عالی مصالحه اظهار نمود که اکنون همه شرایط بمنظور آغاز مذاکرات و گفتگوهای میان افغانی مهیا گردیده است. بدین ترتیب، بتعداد ۵۰ تن از کارمندان بخش های خدماتی شامل هیأت گفتگو کننده جانب دولت افغانستان، عده ای از خبرنگاران افغان، کارکنان و نماینده های آژانس های خبررسانی نیز می باشند، وارد دوحه خواهند شد. مطابق اطلاعات و خبرهای بنشر رسیده توسط وزارت امور خارجه کشور، امیر قطر نیز با عده ای از رؤسای هیأت های نمایندگی، ملاقات و گفتگوهایی را انجام خواهد داد. قرار بر آن شد تا عبدالله رئیس شورای مصالحه ملی و حنیف اتمر وزیر امور خارجه کشور در گردهمایی های شرکت کنندگان، بیانیه هایی ایراد نمایند.

در همین حال، محافل سیاسی کابل بدنبال دستیابی باهرم های فشار بمنظور تأثیر گذاری بروند مذاکرات میباشند. بنابراین، رأی زنی هایی متمرکز بر تشکیل و برپایی حکومت مؤقت بعمل آمد. طرح مسایلی در مورد، از جانب عده ای از نماینده های مبنی بر تشکیل و ایجاد چنین اداره ای، بیش از پیش بمثابه ریختن روغن باتش موجود در مذاکرات پنداشته می شود. بحث تشکیل حکومت مؤقت، بدون ایجاد ارگان های مؤقت قدرت در کشور، اصلن امکان ناپذیری باشد.

بگمان غالب که از هم گسیختگی موجود میان اعضای هیأت دولت افغانستان به مانعی جدی در مسیر یادشده مبدل گردد. اگر "طالب" ها در مورد بسیاری از مسایل اساسی پافشاری نموده و موضع واحدی را برگزینند، ممکن در میان هیأت نمایندگی دولت، تفسیرهای گوناگونی در مورد آینده و دورنمای سیاسی کشور مطرح بحث قرار داده شود. علاوه بر آن، طی روزهای پسین، رئیس شورای عالی مصالحه با اقدامات و برداشتن گام هایی در زمینه متوسل گردید که در نوع خود با اهمیت مذاکرات و گفتگوهای یادشده بیش از پیش افزود. عبدالله ممکن با اقداماتی علیه غنی نیز متوسل شده که در نوع خود، سبب ارتقای مؤقف نامبرده در مذاکرات گردد. این امکان نیز عملن موجود می باشد که غنی بدلیل عدول از "خط عمومی"، مورد انتقاد قرار داده شود. نباید از این واقعیت مبرهن چشم پوشی بعمل آورد که مقامات افغان در تلاشند تا با انجام دید و بازدیدهایی با عبدالله، نامبرده را بانجام مانورهای ویژه ایی متقاعد سازند. هدف هیأت دولت در مذاکرات متضمن چه واقعیتی خواهد بود؟

موضعگیری و مؤقف هیأت نمایندگی دولت، بویژه طی ملاقاتها و گفتگوهای اشرف غنی با عبدالله و با شرکت کنندگان و اعضای هیأت گفتگو کننده، مشخص گردید. از جمله بر این مسأله تأکید بعمل آمد که عمده ترین هدف نمایندگی دولت عبارت از قطع آتش (آتش بس) میباشد، چه شهروندان کشور عزیز ما در جستجوی دستیابی به صلح پایدار و بویژه، حفظ دستاوردهای دودهه پسین در کشور می باشد. بگفته برخی از کارمندان دولت، رهایی زندانیان مخالفان مسلح، بخودی خود، بمفهوم اجرای تعهدات دولت پنداشته می شود. از جانب دیگر، توسط منابع خبری دولت اعلام گردید که بتعداد پنج هزار تن از زندانیان "طالب" ها نیز از قوه بفعال مبدل گردید.

باید پذیرفت که روند تحقق صلح در کشور عزیز ما وارد مرحله حساسی گردیده است. چندی قبل، وزیر امور خارجه چین، در جریان مکالمه تیلیفونی با وزیر امور خارجه کشور، ابراز امیدواری نمود تا با تداوم مؤفقانه پروسه صلح آغاز شده در افغانستان، پیروزی ها و موفقیت های قابل ذکری در زمینه حاصل گردد. نامبرده همچنان یاد آور شد که دولت کشورش، بیشتر از دیگران، علاقمند تأمین صلح و اعاده ثبات و امنیت پایدار، احیای مجدد و ترقی و تعالی افغانستان میباشد. نامبرده ادامه داده افزود که انجام مذاکرات و گفتگوهای مورد نظر میان

افغانی، مؤثر ترین وسیله حل و فصل قضایای کشور بمنظور تأمین امنیت پایدار در کشور پنداشته می شود. متذکر باید گردید که در این لحظه سرنوشت ساز و مهم تاریخی در کشور ما، تمامی طرف های ذیدخل، بمنظور تأمین منافع دراز مدت شهروندان کشور ما و مصالح کشوری، باید همه اختلافات را بکناری گذاشته و بخاطر رنج های بیکران توده های میلیونی کشور عزیز ما و بمنظور ایجاد و استقرار جامعه فارغ از درگیری های مسلحانه، سعی بعمل آورند.

مطابق اطلاعات به نشر رسیده، "طالب" ها بتاريخ ۱۷ ماه سنبله طی نشست برهبری ملاً عبدالغنی برادر، فیصله بعمل آوردند که مولوی عبداحکیم حقانی بمثابه رئیس هیأت گفتگوکننده "طالب" ها و محمد نعیم وردک بمثابه سخنگوی آنها در مذاکرات شرکت خواهند ورزید. "طالب" ها حاضر نمی شوند تا فهرست اعضای بیست و یک نفری هیأت گفتگوکننده شان را با دیگران شریک سازند. اما گروه مذاکره کننده یادشده از صلاحیت های کاملی نیز برخوردار می باشند.

ناظران امور چنین می پندارند که افغان ها در مقطع کنونی، بیش از هر زمان دیگری به صلح نزدیکتر می باشند. نمیتوان چنین اقامه دعوا نمود که فردا در سراسر کشور صلح و امنیت حکمفرما میگردد. در این مقطع پرسشی باین شرح مطرح می گردد: آیا میتوان امیدوار بود که تحولات چشمگیری در راه می باشد؟ بنظرم، دگرگونی های مهمی در سیر حوادث کشور ما شکل گرفت. شهروندان کشور ما برای نخستین مراتبه از امکانات گفتگو و صحبت در مورد صلح ممکن در افغانستان سخن میگویند. دول کشور های همجوار افغانستان و جناح های داخلی کشور نیز در مورد چشم انداز و دورنمای صلح در کشور صحبت می نمایند. مطابق اظهار نظر های کارشناسان، طرف های افغانی درگیر قضایای کشور، بیشتر از این، نه در مورد آغاز و یا انجام درگیری های مسلحانه، بلکه در مورد آغاز و تداوم مذاکرات صلح آمیز و مصالحه در کشور به گفتگو می پردازند.

دورنمای صلح و مصالحه در کشور، امکانات استفاده و بکارگیری از افغانستان بمنظور نقل و انتقال کالاهای مورد نیاز شهروندان و تأمین تسهیلات حمل اموال تجاری و انتقال انرژی از آسیای مرکزی به جنوب آسیا رانیز فر اهم خواهد نمود. از امکانات موجود در کشور ما، باید حداعظمی استفاده بعمل آید. چه، کشور ما طی سده ۲۰ بدینسو بمثابه معبر ژئوپولیتیک مبدل گردیده است.

چنین بنظر میرسد که برخی از جزئیات وضعیت در مذاکرات کنونی صلح بگونه ای واضح و میرهن گردیده است.

طبق ادعای مقامات حکومتی در کابل، تأخیر در ورود هیأت اعزامی دولتی به دوحه، بدلائل عدم آمادگی لازم جانب "طالب" ها صورت گرفت. دلیل عدم رهایی عده ای از زندانیان "طالب" ها افزون بر مشکلات موجود گردید. اما تصمیم اتخاذ شد تا بتعداد شش تن از زندانیانی که کشورهای فرانسه و استرلیا با رهایی آنها سرسازگار ی ندارند، برای مدت زمان مشخصی به دوحه انتقال داده شوند. همچنان، مقامات حکومتی در کابل با صراحت اظهار نمودند که عمده ترین موضوع مورد بحث در مذاکرات و گفتگوهای پیشرو، قطع آتش (آتش بس) میباشد، نه ایجاد و برپایی حکومت مؤقت. بگفته آنها، سیستم کنونی حکومتداری و دستاوردهای دوده پسنین، باید همچنان حفظ گردد.

این مسأله قابل تذکر پنداشته میشود که موقف و موضعگیری دولت در قبال مذاکرات صلح با "طالب" ها توسط رهبری دولت معین و مشخص می گردد.

قرار اطلاعات و خبر های بنشر رسیده، "طالب" ها از آغاز مذاکرات و گفتگوهای میان افغانی بتاريخ ۲۲ ماه روان خبر دادند. محمد نعیم وردک، رئیس هیأت نمایندگی "طالب" ها اظهار نمود که هیأت مذاکره کننده دولت نیز به قطر مواصلت نموده و مذاکرات میان افغانی بروز شنبه مؤرخ ۲۲ ماه سنبله سال روان در دوحه مرکز قطر آغاز گردید.

نبايد فراموش نمود که مذاکرات بمثابه یک مجموعه، از مراحل مختلفی باید بگذرد:

- اصل همگرایی، پذیرش و برسمیت شناختن طرف های موجود؛

- ایجاد گروه های مشترک تخصصی بمنظور طرح مذاکرات؛

- و تطبیق برنامه های مذاکرات.

اطلاعات بنشر رسیده، بروز شنبه ۲۲ ماه سنبله سال ۱۳۹۹ خورشیدی (۱۲ ماه سپتامبر سال ۲۰۲۰ ترسایبی)، از آغاز بکار گفتگوهای رو در رو میان هیأت نمایندگی دولت و نماینده های "طالب" ها خبر دادند. در نخستین روز

گفتگوهای یادشده، رئیس هیأت نمایندگی دولت، خواستار قطع فوری خشونت و آتش بس گردید. نباید فراموش نمود که در طول مدت زمان چندین ماه پس از امضای توافقنامه صلح میان ایالات متحده و طالب"ها، قرار اطلاع منابع خبری، بتعداد ۱۲ هزار تن از شهروندان ملکی کشور کشته و بتعداد ۱۵ هزار تن هم زخم برداشتند. بروز شنبه ۲۲ ماه سنبله سال روان، در دوحه مذاکرات رو در رو میان هیأت هایی به نمایندگی دولت افغانستان و "طالب"ها، آغاز بکار نمود. مطابق اطلاعات داده شده توسط آژانس خبررسانی فرانس پرس، ملاقات و گفتگوهای مستقیم میان افغانی در این دودهه پسین، با وجود تداوم خشونت در کشور، در نوع خود، نخستین دیدار می باشد.

رئیس شورای عالی مصالحه در نخستین سخنرانی اش، خواستار قطع آتش (آتش بس) شده و اظهار نمود که بکار گیری خشونت، اعمال تشدد آمیز و اقدامات مسلحانه در کشور باید متوقف گردد.

قابل یادآوری پنداشته میشود که قبل از انجام مذاکرات رو در رو طی روزهای پیشرو، از طرف های درگیر تقاضاً بعمل آمده تا با اجرای آتش بس فوری اقدام نموده و توافق نامه ای را در مورد حقوق زنان نیز عقد نمایند.

دونالد ترامپ، رئیس جمهور ایالات متحده که به هدف انتخاب مجددش به پست ریاست جمهوری، علاقمند پایان بخشیدن به طولانی ترین درگیری های کشورش میباشد، قصد کشورش را درباره توافق مورد نظر بیان نمود. مراسم گشایش گفتگوهای یادشده، درست ۱۹ سال پس از حملات ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ به ایالات متحده که سبب درگیری نظامی آن کشور در افغانستان شد، آغاز گردید.

سخنرانان، از جمله وزیر امور خارجه ایالات متحده طی صحبتی در دوحه اظهار نمود که انتخاب و گزینش سیستم سیاسی در کشور، بعهد خود افغان ها می باشد. در حالیکه هیچ راه حل واحد و یگانه و همه شمولی اصلن موجود نمی باشد، اعتقاد بر این است که حمایت از حقوق حقه همه شهروندان کشور، از جمله یکی هم توقف خشونت می باشد.

نبايد فراموش نمود که ممکن مسیر مذاکرات با مشکلاتی مواجه گردد، اما باید با استقامت و پایداری، مشکلات بر طرف گردیده و موانع از سر راه مذاکرات برداشته شود.

هیأت نمایندگی ایالات متحده هشدار داد که میزان کمک های مالی آینده کشورش با افغانستان، بنحوه رفتار آنها بستگی دارد. مراجع دیپلوماتیک و دست اندر کاران مسایل مربوط به کشور ما ادعاً میورزند که حاضر نمودن طرف های درگیر بدور میز مذاکره و گفتگو، در نوع خود، بویژه با موجودیت و افزایش خشونت های سراسری در کشور، دستاً ورد با اهمیتی تلقی گردیده، اما بمفهوم ساده و بسیط بودن مسير دستيابی به صلح محسوب نمی گردد.

نماینده عالی امور سیاستگذاری خارجی اتحادیه اروپا نیز از طریق کنفرانس ویدیویی، به جلسه دوحه یادآور شد که هیچ موردی نباید مانع اجرای کامل و سراسری آتش بس گردد. در کنار سایر مسایل و موضوعات موجود، مسأله چگونگی و نحوه سهمگیری "طالب"ها در ساختار دولتی که مشروعیت آنرا زیر سؤال برده و آنرا دست نشانده غرب میخوانند و همچنان، نحوه رفتار و موضعگیری "طالب"ها در مورد حقوق زنان و اقلیت های موجود در کشور ما نیز از جمله معضلات پیش راه مذاکرات یادشده پنداشته می شود.

وزیر امور خارجه اندونیزیا نیز یادآور شده خاطر نشان نموده اظهار داشت که بحقوق شهروندان، بویژه به حقوق ووجایب زنان کشور باید عطف توجه بعمل آید.

دونالد ترامپ که در نظر سنجی های اخیر انتخابات ریاست جمهوری ماه نوامبر در ایالات متحده، در وضعیت مناسبتی قرار ندارد، تلاش می نماید تا به پیشرفت مذاکرات و اجرای عملی تعهدش بمنظور پایان بخشیدن به طولانی ترین درگیری مسلحانه ایالات متحده و فراخواندن نظامیان کشورش بخانه، برنده انتخابات پیشرو گردد.

یکشنبه ۲۳ ماه سنبله سال ۱۳۹۹ خورشیدی